

Dullā Daukas šaubas

Jaunā režisora Jurgā Lūša izrāde Nacionālajā teātrī ir priecīgu pārsteigumu pilna

TAS IR tūrs prieks – Nacionālā teātra Jaunajā zālē nepilnas pusotras stundas garumā sekot trim aktieriem izziņas ceļā, lai atbildētu uz Daukas lielajiem jautājumiem. Prieks par viņu prieku sadarbojoties, uzķerot otru vēl pirms klupeņa, precīzi piespēlējot «bumbiņu», uztverot skatienu vai mājienu – visi trīs profesionāli augstvērtīgi rotaļājas, un nav starp viņiem pieredzes bagāto un zaļknābju. Ir darba biedri. Izrādes *Dullais Dauka* patīkamie pārsteigumi izauguši no kopības un uzticēšanās. Un šādas atmosfēras radišana vien būtu liels nopelns jaunam režisoram. Taču Jurgis Lūsis ir paveicis vairāk.

Režisors ir arī dramaturģis un dramaturģis, un izrādās, ka Sudrabu Edžus stāsts neko nezaudē no gara, ja «burti» attiecas ne tikai uz sarakstīšanas, bet arī uz izrādes spēlēšanas laiku. Stāsta kodolu – puiku, kuru burtiski spridzina izziņas kāre un vēlēšanās izprast pasaules uzbūvi un lielos noslēpumus – Jurgis Lūsis saudzīgi izpreparējis, izveidojis no tā savdabīgu atoma modeli un to savukārt palaidis mūsdienu pētnieciskās domas universālā. Tur bezgalībā viņi tagad riņķo – Dauka kā spoža gaismiņa, pasaules uzbūves neatrisinātās miklas un izziņas nebeidzamība. Un vēl arī katram pētniekam pazīstamās šaubas, jo at-

Recenzijas autore —
Edīte Tišheizere,
žurnāla *Ir*
teātra kritiķe

DULLAIS DAUKA

Nacionālā
teātra

Jaunajā zālē.

Nākamās

izrādes

26., 30. oktobrī.

26–28 €.

Režisors un dramaturģis Jurgis Lūsis no vecā stāsta kodola izveidojis savdabīgu atoma modeli un palaidis to mūsdienu pētnieciskās domas universālā

klājums ir tikai mirklis, kuru apstrīd jau nākamais. Nekā citādi kā ar šim nekonkrētajam redzes gleznām nespēju aprakstīt iespaidu par izrādes ļoti strikto un vienlaikus netveramo iekšējo uzbūvi.

Ārēji viss ir ļoti vienkārši. Iznāk trīs aktieri – Ivars Puga, Kārlis Reijers un Elza Rūta Jordāne (viņa vēl ir Latvijas Kultūras akadēmijas studente) –, iepazīstina ar sevi un nosauc cilvēkus no Daukas stāsta, kuru vārdā uzstāsies. Kā ilgākam laikam paredzētā rotaļā, kādas atceros no savas bērnības, kad nolēmām, kas katrs būs, un tālāk ritēja diena, kas pavadīta citas personas vārdā. Izrādes māksliniece Ildze Jurkovska Jaunās zāles telpā ir izmētājusi butaforiskus akmeņus, kuri rotaļas gaitā var pārtapt par visu ko – Daukam ganāmu govī, soda siekstu, kurā Zvīnis iesloga puiku par laivas paņemšanu, stēlu, uz kuras iekalta kāda izsmalcināta teorija vai formula, postamentu Kopenhāģenas Mazajai nāriņai vai pamatni astrofizikas likumu demonstrācijas iekārtai. Vēl, protams, tur ir jūra un vilņi, Lienītes Slišānes gaismas un Henrija Poikāna mūzika.

Aktieri neiemiesojas. Nav nekādas rakstura, bērnišķības vai vecuma (at)tēlošanas. Toties ir precīza sekošana katras personas domāšanas veidam, un tas arī atgādina jau pieminēto rotaļu visas dienas garumā. Kārlis Reijers melnā, gumijotā darba vai treniņu tērpā ir Dauka, neviens cits. Viņš nav ne puika, ne pieaugušais, viņš ir meklētājs gars, kurš katru sastapto aicina atbildēt uz saviem tautajumiem un tādā veidā konfrontē sarunas biedru ar viņa paša neatbildētiem vai neatrisinātiem jautājumiem.

IR IESAKA

18. OKTOBRIS

KONCERTS. CARNIVAL YOUTH / NO CLOUDS ALLOWED 10 KONCERTZĀLĒ PALLADIUM

Grupa svin savu debijas albuma *No Clouds Allowed* 10 gadu jubileju. Taču koncerts būs ne tikai atskats, bet arī jaunas dziesmas no 2025. gadā gaidāmā albuma. Grupas dalībnieks Roberts Vanags: «Kopā ar jaunajām dziesmām mēs izpildīsim arī dažas sen nespēlētas dziesmas no debijas albuma, kas, iespējams, izskanēs pēdējo reizi.» Biļetes cena 30 €. Bilesuserviss.lv

18. UN 19. OKTOBRIS

FESTIVĀLS. ZEMLIKA DAŽĀDĀS VIETĀS DURBĒ

Trīspadsmito reizi Kurzemes mazpilsētā norisināsies mūzikas, mākslas un vietējās ražas festivāls. Būs dažādi mākslas notikumi, arī zemnieku, amatnieku un videi draudzīgu pārstrādātāju ražojumu tirgus. Festivāla galveno sadāļu – mūziku – pārstāvēs 17 mūziķu koncerti. No ģitārmūzikas līdz akadēmiskajai, no tautas mūzikas līdz elektroniskajai deju mūzikai. Biļetes cena 35 €. Bezrindas.lv

Ivars Puga pārtop visos Daukas sastaptajos viros, arī nežēlīgajā Zvīnī

Ivars Puga solidā uzvalkā, bet reizēm ar mencas plēsīgo purnu galvā vai mācītāja talāru uzvilcis, ir puikas dzīvē svarīgie vīri, pie kuriem tas vērsas, cenzdamies noskaidrot, kas tad ir aiz strīpas, kur zeme un jūra saiet kopā. Režisors gluži fantastiski ievirpina šo mūžīgās izziņas spirāli, kurā ieķļūvis, cilvēks vairs nespēj nebūt pētnieks. Par tādu kļūst Pugas Mācītājs, kurš, sācis ar rāmu konstatējumu, ka Dievs ir transcendentāla būtne, turpina atbildēt uz Daukas vaicājumiem ar jautājumiem sev un, acīm mirdzot, nonāk pie domājošas būtnes mūžīgajām šaubām par patiesības iespējamību. Šajā pasaules izpētes azartā no-

nāk arī Skolotājs un viņa Palīdzē, rāddami Daukam, kā planētas griežas ap Sauli.

Dramaturgs Jurgis Lūsis apbrīnojami svabadi strādājis ar valodu, Sudrabu Edžus konkrētos jautājumus saliekot kopā ar turpmāko gadsimtu teorijām un atstājot stāsta varoņus un arī skatītājus laimīgā mulsumā izziņas bezgalības priekšā.

Aktrise Elza Rūta Jordāne ir vēl viens patīkamais pārsteigums. Trausla un rudmataina, pa pusei meitene, pa pusei elfiņš, viņa spēj būt gan Daukam nesasniedzams sapņu tēls, gan konkrēta skolas biedrene, kas uzpīpē sazin ko un «paplašina apziņu». Zvīņu

raksta biksēs piesēdusi uz akmens, viņa ir mazā nāriņa Baronese, uzmetusi plecos mēteli – Māte, aplikusies priekšautu un iebakstījusi akmenim ragus pierē – ganu puikas Saimniece. Kāda apģērba detaļa, kāda ķermeņa valodas nianse un skaidra domāšana tēla koordinātās – un tas ir pavisam cits cilvēks.

Par ko tomēr četrarpus, nevis pieci izrādes vērtējuma punkti? Par trim fināliem, kad režisoram pēc pēdējā vārda nav spēka atteikties no vēl pēdējā un paša pēdējā. Par neuzticēšanos, ka skatītāji visu atcerēsies un sapratīs. Bet tā jau gadās arī meistariem. Pieredzes un izvēles lieta. ●

FOTO – KASPARS ZBOROVSKIS

18.–25. OKTOBRIS

FESTIVĀLS. ARĒNA DAŽĀDĀS RĪGAS VIETĀS

Visus trīs jaunās mūzikas festivāla notikumus vieno kosmosa tematika. 18. oktobrī LNB Ziedoņa zālē Platona Buravicka jaunadarbs *Vakuuma domēni*, Ondržeja Adameka *Karakurī – Poupée mécanique* un Georga Frīdriha Hāsa ...und... 22. oktobrī Reformātu baznīcā – JVLMA kompozīcijas nodaļas studentu darbi un franču dūdu grupa *Erwan Kerawec Ensemble*. 25. oktobrī Rīgas Domā – latviešu jaunadarbi. Biļetes cena 15 €. Bilesuparadize.lv

18. OKTOBRIS–26. JANVĀRIS

IZSTĀDE. PAGĀJUSĪ NĀKOTNE DEKORATĪVĀS MĀKSLAS UN DIZAINA MUZEJĀ

Mākslinieka Jāņa Krieva (1942–2016) pirmā retrospekcija iepazīstina ar viņa sniegumu dizainā, kinētikas, vides un interjera mākslā. Izstāde piedāvā iejusties 70.–80. gadu atmosfērā caur viena dizainera daiļrades prizmu. Neloģisms «pagājusī nākotne» savieno mākslinieka futuristisko redzējumu ar faktisko situāciju, ka viņa nozīmīgākie objekti līdz mūsdienām nav saglabājušies. Lnmm.lv